

sklonosti istrijebio i ojačao nas za teške st
 a međutim na nj navališe i počеше da ga svi
 na križ. I ipak njegova propovijed ide dalje
 je silno progone. Ova propovijed pretvara
 li su vukovi, u krotke janjce i skreće njho
 uskrsnuće i neizreciva dobra. I ove sjajn
 samo u gradove, nego i u pustinje, na otok
 in ep. I. Cor. Tako sv. Ivan Hris.).

Ovu metodu slijedi naša katolička Crk
 jer se Bog nikada ne akomodira ljudskim
 željama, a niti mu treba sile da s njom pri
 objavu i zakon. Pred Bogom je suvišna i od
 va metoda. Bog ima svoje metode i tih se

GRGUR VII. I PROPAST KRAL

III. GRGUR VII. I HRVA

(Svršetak).

Ogledajmo sada, je li Grgur VII. uis
 danskom kraljeviću. Dr. Šišić tvrdi da i

skog kralja Svena II., odlučnog privržen
256—7., Gesch. d. Kroaten S. 269.). Na
pisac: »Prema tome je jasno, da su Rim
slovensku službu Božju heretičnom, a bra
ne hereticima«. (Vjesnik arh. dr. s. 154—
jedinog ispravnog zaključka, da se tu radi
su u taj čas odista vladali po rimskom shva
pristaše slovenske službe Božje, svećen
brade. Dapače Slavac bijaše za papu uzu
žavi odista nije bilo za Grgura VII. zakon
moglo navesti na misao, da on smije k
kome hoće . . . Grgur VII. htio je odstra
prijesto svome izabraniku Magnu, pak
normanskim knezom Amikom iz Giovinaz
snik 1904. s. 157—8).

Da bi Dr. Šišić dokazao svoju tvrdn
na riječi papine u spomenutome listu: »
dare prezira vrijedni heretici«. On
glavni dio svega naime u (spomenutim) ri
bi nikada o Robertu Guiskardu kazao, ma
ga, kao što on izraza heretik nikad n
ka IV. Glagoljaše pak hrvatske u to se
moglo zvati hereticima; ta eno za samog M
heretik«. (ib.).

Dr. Šišić je već g. 1904. dokazivao u
pod onom »heretičkom zemljom« ima ra

mlje normanskog vojvode Roberta Guiskara. Dokaze valja uzeti sve zajedno, da im s
 Čujmo ih. a) Već vrlo sumnjamo, da bi Grgu
 sku (Gruber o. c. s. 379.) u ono vrijeme
 preko kopna i mora, uz nesigurnost putov
 je **nedaleko** (a to zaista znači malu udaljen
 se to može i danas reći uza svu savršeno
 ako se daljina usporedi s onom do Danske.

b) Dr. Šišić tvrdi, da je Rim smatrao hr
 ili bolje rekuć gotovo cijeli narod, jer Grgu
 gospoduju **h e r e t i c i**. Ali za ovu tvrdnju
 jednog dokaza iz povijesti, bar za ono vr
 (11. vijek); osim ovdje navedenog mjesta, s
 kazati, da se odnosi na Hrvate. (Sv. Meto
 se niže osvrnuti). Heretik (krivovjerac) z
 onaj, koji znalice niječe vjersku istinu, za
 javila, da je svi kršćani moraju vjerovati k
 Svaki formalni (hotimični) heretik ipso fa
 prestaje biti član kat. Crkve. (Granderath
 Kirch.-lex. B. V. 1442. f.).

Hrvatski pak glagoljaši i svi ostali, što
 jezik u službi Božjoj nijesu griješili protiv
 vjere. Potvrđuju to izrijeком pape, koji s
 bili odlučno protiv slavenskog jezika u bo
 g. 925. opominje Hrvate, »da **po običaju sv.**
 žrtvu u slavenskoj zemlji naime u latinskoj

dava zabranu slaven. jezika na saboru u Splitu (ondje) govorili (latinski biskupi), da je izumio neki heretik Metod, koji je napisao istina kat. vjere na istom slaven. jeziku«. Bolje promotre, očito je, da tu biskupi ne osuđuju Hrvate niti slavenske svećenike hereticima. Oni samo napominju, da se ne ponize slavensko pismo i jezik; jer, vele, izumio; zato nije vrijedan, da se rabi u t.

e) A ne može se iz navedenih riječi niti čuti ništa što Dr. Šišić tvrdi: Latinski je kler izumio Hrvate heretici. Dapače arcidjakon Toma, više poziva, veli: »U vrijeme gospodina Lovre porodi se u dalmatinsko-hrvatskoj nesretna zadjevica i rascjep (quaedam exortio)« (Hist. Salonitana p. 49). Zatim govori u Splitu g. 1059. Da je ikako mogao, Toma osuđuje Hrvate kao heretike osobito, ako bi tražio. Tome nema ni traga, jer on govori u crkvenom jeziku. Metoda pak ne zovu, nego slav. pismo (ta to bi bio najveći besnečnici i grčkog i latinskog jezika u bogu za to. »što je mnogo toga lažna napisao. A to bješe možda stoga, što je još živa bio Metod došao iz Carigrada u vrijeme, kad Crkvu heretični patrijar Fotije. (Gruber o. toga što su niemački biskupi oko g. 865-

g) Dr Šišić dalje veli: »Latinski je kler da su Sloveni (Hrvati) potomci nekadanjih (nik s. 259).« I opet na drugom mjestu: Iz latinski svećenici u Dalmaciji istovjetova (krivovjernim) Gotima, glagolsko pismo s ru a sv. Metoda u nekom smislu s Arijem (Kroaten S. 229). Govorili su naime, da je kazna Božja kao i Arija. (Toma op. c. p. rečeno time, jer da se je u 13. vijeku hrv. uteći se pobožnoj varci te proglasiti sv. glagolice. (Kadno Filip, biskup senjski mo puštenje za slav. službu Božju.). Odakle D Nema ih.

Sve ako bi bile istinite ove zadnje dvije stvari, Rim nijesu držali Hrvate hereticima. Papinski g. 1060. ne bore se proti hereziji među Hrvatskome jeziku u Crkvi. (Toma ib. p. 49.; A to bi prije svega na srcu ležalo ne samo p. mat. biskupima; jer bi oni baš time sebi r. vate u crkv. stvarima, kada bi udarili na Tome pak uistinu nema trağa u ispravama splitski sabor g. 1060. vrlo svečan, a na crkv. dostojanstvenici, koji bi se zacijelo l. su hereticí.

Iz ovoĝa možemo vidjeti, kako dalmati

i) Vrativši se spomenuta tri izaslanice poče vršiti biskupsku službu, a s Krka dakako, da je radi toga u narodu nastao vjedočuo za to, opremi u Hrvatsku kao legat »iskorijeni iz Hrvatske nesretni raskol« (tem). (Dakle opet papa ne zna ništa o tome). Ovaj sazove svećenstvo i narod u skupštinu stvari; a glavne krivce izopći iz Crkve, Vuka pak dade baciti u tamnicu. (Opet poslanik izopćio radi krivovjerja nego za protiv crkv. vlasti, a Zdeda si prisvojio biskupsku službu protjeravši s Krka zakora Toma, da je Zdeda zaglavio sličnom napad. Iz svega ovog opet biva jasno, da se tu radi o ke; ali da bi Hrvati bili heretici, nema (latinaša) pisca Tome niti se to vidi u pismu. Ovaj je dapače proveo istragu pred mnogim i pokorio, čim je saznao istinu. (Toma op. nikad radili fanatični heretici.

j) Dapače 12 godina kasnije (1075.) u hrv. biskupa pod predsjedanjem papinskom sku t. j. posebnu hrvatsku biskupiju. (Tom Doc. p. 99.). To bi oni jedva učinili, da su oklevetani ili smatrani hereticima. Legat Vuka pustio na slobodu i sa sobom pove

u hrv. prilike, što i sam Dr. Šišić priznaje. te je znao, da je Hrvatska **kraljevina**. Da vrijeme za P. Krešimira IV. popela do našeg danskog kraljevića više privlačio naslov (knez), Grgur zacijelo ne bi propustio, da to (S. 270) na rečenog istakne.

Gdje je dakle ona heretička zemlja, n. To je

APULIJA I KALABRIJA

a) S priličnom sigurnošću možemo reći da je to Italija i to Apulija i Kalabrija. Tako misle i drugi u ovoj stvari kao Raeder (Gesch. der Kirche in Italien (S. Gregoire VII. et la reforme . . . 1889. I. 1. ib.), Chalandon (Histoire de la domination normande en Italie (Langen (Gesch. d. röm. Kirche von Gregor VII. 1893. S. 46), Martens (Gregor VII. 1894. S. 1. d. Normanen B. I. 273) Meyer von Knonau (Gesch. d. Kroaten ib.).

U to je vrijeme vladao velikim dijelom južne Italije i sjeverne Sicilije normanski vojvoda Robert Guiskard. Njega je papa izopćio od Crkve g. 1074. i 75., jer je svetogrdnom i neposlušnom crkvenoj državi. Papa je izopćio i njegovu državu. te se može reći, da je izopćio narod, jer su

u hrv. prilike, što i sam Dr. Šišić priznaje. (Gesch. der Kr. S. 269). te je znao, da je Hrvatska **kraljevina**. Dapače se ona baš u ono vrijeme za P. Krešimira IV. popela do najvećeg sjaja. A jer bi i danskog kraljevića više privlačio naslov »rex« nego li princeps (knez), Grgur zacijelo ne bi propustio, da to u pismu (Gesch. d. Kr. S. 270) na rečenog istakne.

Gdje je dakle ona heretička zemlja, na koju misli Grgur VII.? To je

APULIJA I KALABRIJA.

a) S priličnom sigurnošću možemo reći, da je to koji kraj Donje Italije i to Apulija i Kalabrija. Tako misle mnogi historici stručnjaci u ovoj stvari kao Raeder (Gesch. der Kroaten. S. 269), Delarc (S. Gregoire VII. et la reforme . . . 1889. III. 107. 382. Geschichte ib.), Chalandon (Histoire de la domination Normande, 1907) I. 240), Langen (Gesch. d. röm. Kirche von Greg. VII. bis Innozenz III. 1893. S. 46), Martens (Gregor VII. 1894. S. 76) i Heineman (Gesch. d. Normanen B. I. 273) Meyer von Knonau (Jahrb. II. 445. Gesch. d. Kroaten ib.).

U to je vrijeme vladao velikim dijelom Donje Italije normanski vojvoda Robert Guiskard. Njega je papa Grgur dva put izopćio iz Crkve g. 1074. i 75., jer je svetogrdnom pohlepom otimao zemlje crkvenoj državi. Papa je izopćio i njegove pomagače t. j. vojsku te se može reći, da je izopćio narod, jer su Normani velikim dijelom bili vojnici. »Na sinodi se izopćuju i proklinju Robert Guiskard, vojvoda Apulije, Kalabrije i Sicilije, i sve pristaše njegove«, čitamo u djelima Grgura VII. (Jaffé, Regesta I. p. 603.). Još se jasnije to vidi iz sinoda g. 1078. i 1080.; gdje papa kaže: »Izopćujemo sve Normane, koji nastoje da navale na zemlje sv. Petra . . .« (Bibl. p. 307—8. Prosvjeta s. 382).

Stoga je Grgur mnogo većim pravom mogao nazvati Guiskarda i njegove Normane hereticima, premda to oni nisu bili u pravom smislu riječi. (Ako bi tko kazao i za Hrvate, da su bili u doba Grgura VII. »heretici« u nepravom smislu riječi, taj mora ipak priznati da se ta riječ u jačoj mjeri i opravdanije, obzirom na sve okolnosti, može primjeniti Normanima). Ali jer su bili izopćeni iz Crkve, prestali su biti članovi njezini; izgubili ona neizmijerna dobra, što ih je Isus Krist ostavio svojoj Crkvi, a time ih je imalo stići svako zlo u duhovnom smislu. Takvi su se imali smatrati po riječima Isusovim poganima, jer uporno nijesu htjeli slušati Crkve. Za takve već sv. Pavao kaže, da su »predani đavlu«.

I Grgur VII. veli o njima: »Vežemo im ne samo dušu nego i tijelo i svaku sreću ovoga života« (Jaffé, Biblioth. rerum German. p. 307.), t. j. on ih lišava svakog Božjeg blagoslova; nek ih snađe bič Božji, da bi se dozvali pameti i odvratili se od puta nepravde.

Zato se po crkv. zakonu nitko nije smio družiti s izopćenim, baš kao niti s hereticima. Izopćeni su dakle bili prema Crkvi gotovo u jednakom odnošaju kao i heretici. Normani su pak kao uporno nepokorni sinovi Crkve (Nisu se naime htjeli okaniti nepravde i svetogrdne otimačine crkv. dobara.) barem **djelom** nijekali jednu od glavnih kršćanskih istina, naime: da se Crkvi t. j. namjesniku Isusovu imaju u stvarima vjere i morala pokoriti; te su kao takovi bili u očima Crkve, po riječi Isusovoj, pravi pogani.

Mnogi su ono vrijeme bili u opačine tako ugrezli, da Grgur VII. o njima piše: »Rimljane, Langobarde i **Normane**, usred kojih živim, držim ja, kako im sam često kažem, gorim od Židova i pogana«. (Jaffé Bibl. II. 164.). Iz svega, što je rečeno, nije čudo, da je Grgur nazvao Guiskarda i njegove Normane: »Kukavni i prezira vrijedni heretici«.

Ovako to tumači historik Martens: »Normani nisu bili heretici u pravom smislu, ali su zapali u crkv. kaznu, a ostajući uporno u tome stanju, došli su u sumnju radi krivovjerstva. Da je papa smjele i ratoborne Normane tako zlo sudio, pokazuje nam ogorčenost njegovu«. (Gregor VII. s. 76. Benzo biskup iz Albe i neki Anali zovu Normane Agareni t. j. Saraceni, koji naime misle, da potječu od Izmaela, sina Agare i Abrahama. — Gruber s. 381). Povjesničar Chalandon piše govoreći o onoj heretičkoj zemlji: »Normane nije papa imenovao, ali po onom što znamo iz prijašnjih pisama (njegovih), ne može biti govora do li o njima (Normanima)«. Histoire de la domin. Normande 1907. I. p. 240. Kako pak Hrvate pape nisu nikada nazvali hereticima niti su ih kada izopćili iz Crkve kao Guiskarda i njegove Normane, tim se manje mogu na njihovu zemlju primijeniti riječi, da njome »Gospodare heretici«.

Dr. Šišić piše, da papa ne bi nikad nazvao Guiskarda heretikom kao što to nikad nije učinio s Henrikom IV. (Arheol. Vjesnik 1904. s. 157—8). Ali to ne stoji. Iako Grgur VII. ne zove Henrika IV. direktno heretikom, ipak ga je takovim smatrao. Grgur naime veli o doglavicima Henrika, da su »izopćeni (iz Crkve) radi simonističke herezije«; a samog kralja Henrika zove »kraljem simonističkih heretika«. Razumije se, da je to Henrik bio svojom krivnjom, jer je za novac prodavao Božansku vlast, što je imaju biskupi. Iz ovoga je jasno, da je papa držao i samog Henrika simonističkim heretikom. (Prosvjeta 1906. s. 382; Jaffé, Bibl. 1865. II. p. 21, 246, 251.). S pravom je Grgur VII. zvao simoniste hereticima, jer su radili proti istini i nauci kat. Crkve: da se ne smiju Božanske stvari za novac prodavati niti kupovati.

Osim toga nije Grgur VII. nikako mogao reći za Hrvate, da posjeduju »vrlo bogatu pokrajinu«. Ta ondašnja Hrvatska, to jest današnja Dalmacija od Dubrovnika sve onamo do Istre nije obilovala niti rudnim niti drugim prirodnim blagom. U njoj su morale biti slične prilike kao i danas. Kadno je hrv. knez Trpimir osnovao

samostan sv. Petra, oko g. 850., morale pozajmiti od split. nadbiskupa Petra nešto srebra za crkv. posude. (Šišić, Priručnik s. 192.). Hrvatska jamačno nije bila ni 200 g. kasnije mnogo bogatija, jer je i trgovina bila slabo razvijena. Naprotiv je država Guiskardova u Donjoj Italiji morala biti jako bogata. Kad su naime iste g. 1075. k njemu došli poslanici njemačkog kralja Henrika IV., nijesu se mogli dosta da načude njegovoj moći i bogatstvu te su uskliknuli: »Ovaj je knez najmoćniji gospodar svijeta«. (Heinemann o. c. I. 278). Poznato je, da je Sicilija i kraj oko Napulja sve onamo od doba Rimljana pa do danas ponajbogatiji u svijetu.

c) Iz povijesti je poznato, kako je Grgur VII. u to vrijeme radio, da oduzme Rob. Guiskardu kao nepokornom vazalu (podaniku) njegove zemlje. (Heinemann o. c. I. s. 263. sl.). Papa je to mogao učiniti, jer su one zemlje (Apulija, Kalabrija i Sicilija) pripadale Stolicu sv. Petra. Guiskard ih je primio iz ruku Nikole II. i položio dvostruku prisegu, da će kao podanik vršiti neke dužnosti prema svome gospodaru i glavi kat. Crkve. (Gfrörer, o. c., B. I. S. 614—16).

Čim je Grgur VII. zasio pap. Stolicu spremahu se Normani nahuškani od Henrika IV. na crkv. državu. Zato ih je Grgur VII. g. 1074. i 75. izopćio iz Crkve. (Gfrörer, op. c. B. VII. S. 364—5.; 400). U to je vrijeme bio Guiskard jedan od najpogibeljnjih neprijatelja papinih. Nije čudo, što papa nastoji, da ga se riješi, a njegove zemlje da podijeli sinu danskog kralja, ali samo kao papinu podaniku (vazalu). Delarc piše: »Veoma je vjerojatno, (da su one zemlje) **Apulija i Kalabrija**, koje je papa htio na svaki način oduzeti Robertu i darovati ih nekom vazalu manje pogibeljnu, manje tvrdoglavu i manje oporu«. (S. Gregoire VII., III. p. 107.; Prosvj. s. 382).

d) Normani u Donjoj Italiji potjecali su od onih u Danskoj. Prirodno je dakle, što je papa htio učiniti knezom među Normanima u Italiji čovjeka od istoga roda. Naslov, što ga Grgur obećaje danskom kraljeviću »vojvoda, dux, princeps«, slaže se s onim, što ga je nosio Guiskard. Glava pak Hrvatske zvao se »kralj, rex«, kako smo gore rekli.

e) Tko će vjerovati, da bi veleum kao što je bio Grgur VII., htio Hrvatima dati za kralja čovjeka iz daleke tuđe zemlje, posve **tuđeg jezika, roda i običaja**. Ta to bi i politički bilo vrlo nepametno. Osim toga, da ga je papa htio Hrvatima dati za kralja, on bi ga jamačno dao u Hrvatskoj po svojim legatima svečano okruniti za hrv. kralja, jer bi ga tad Hrvati mnogo radije primili. Tako je činio s ostalim evrop. vladarima, osim s rimskim carevima.

f) Napokon Hrvatska nije bila papi vazalna (podložna) država kao što su to bile zemlje Roberta Guiskarda. S njima je mogao postupati, kako je htio; a s Hrvatskom ne bi nikad tako radio veliki i pravedni Grgur VII., o kome se ni iz povijesti ne može dokazati, da bi on kojom zemljom raspolagao, ako nije njemu po historičkom pravu pripadala.

g) Za potvrdu svoje stavke navodi Dr. Šišić ono, što se dogodilo u Engleskoj g. 1066. Te je godine normanski knez Vilim Osvajač odobrenjem pape Alexandra II. pobijedio Haralda kod Hastinga i zavladao Engleskom. Najprije veli Dr. Šišić, da su u Engleskoj vladale slične crkveno-političke prilike kao u Hrvatskoj. Pa zatim nastavlja: »Ova analogija (sličnost) ne može da bude slučajna, jer su kod cijele stvari odlučne iste rimske ličnosti, isto vrijeme i slične prilike s narodnom Crkvom i vladarom uzurpatorom« (u Engleskoj Harald a u Hrvatskoj Slavac. Priručnik S. 260). Zatim navodi sud protestanskog profesora Prutza o vladohlepnom djelovanju pape s obzirom na osvojenje Engleske g. 1066. Taj se sud temelji na potpunom nepoznavanju uredbi kat. Crkve i na zlobnom protestanskom subjektivizmu, kad pišu o djelima papa.

Da bi vrijedile navedene riječi Dr. Šišića, morao bi dokazati (a ne samo tvrditi):

a) Da je papa uistinu smatrao Slavca uzurpatorom i b) da je Grgur VII. dao radi toga Slavca maknuti. Ali Dr. Šišić nema za to dokaza.

RAZLIKA IZMEĐU ENGLJSKE I HRVATSKE.

Vilim je imao po krvi pravo na englesko prijestolje. To mu je Harald javno pod prisegom obećao. Stoga se papi ne može u grijeh upisati, što je Vilimu pomogao, da postigne svoje pravo. Po gotovu, jer je Vilim po svjedočanstvu samoga Grgura VII. jedini između tadašnjih vladara ozbiljno vršio svoje dužnosti. Njega Grgur slavi kao čovjeka, koji štiti pravdu u svojoj zemlji, čuva mir i pomaže Crkvi u vršenju njezine Božanske zadaće. Vilim je učinio kraj građanskim ratovima u Engleskoj i iskorijenio gusarstvo u sjevernome moru. (Weiss, Weltgesch. IV. S. 364—7. Gfrörer, Greg. VII. B. II. 328. sl.). Uz to promjena je prijestolja u Engleskoj posljedica samo težnjâ i borbe između Haralda i Wilima. Drugi su ih faktori u tome tek pomagali. Ali oni bi i bez toga nastojali da provedu svoje osnove.

U Hrvatskoj je to bilo posve drukčije. Slavac niti je imao po rodbinskoj vezi pravo na hrv. prijesto, kako to dokazuje i sam Dr. Šišić; niti se može dokazati, da ga je veći dio naroda izabrao za kralja. Još se manje može dokazati, da je Zvonimir u dogovoru s papom spletkario proti Slavcu. K tome niti knez Amiko niti danski kraljević nisu imali ikakvo pravo na hrv. krunu, kako je to bilo kod Vilima Osvajača. O daljnjoj sudbini kralja Slavca nije nam ništa poznato. To jednoglasno priznaju svi naši historici. (Gruber u Prosvjeti s. 383. zove ga: »Pravi narodni kralj«. Odakle to, kad o njemu ne znamo, osim jedne obične presude i jedne zadužbine, ama baš ništa nego, da je bio »rex Slavac«?).

OSVRT.

Na temelju svega, što smo vidjeli, mora svatko otkloniti premionu hipotezu Dr. Šišića o Slavcu. Žalosno je pri tome i to, što se Dr. Š. drži protestanskih pisaca (Priručnik 260). A poznato je, kako ovi ne poznaju i nemaju smisla za katoličke uredbe. Dobri povjesničari ne će u tome slijediti ni njih, a dosljedno ni Dr. Šišića u nikakvoj neopravdanoj tvrdnji. Ovo vrijedi i u slučaju Grgura VII, koji je toliko zaslužan za Crkvu, za nas Hrvate i sve čovječanstvo.

Da, i harnost nas nuka, da zbacimo hipotezu Dr. Šišića, koji i onako donosi samo labave dokaze i slutnje. Ta mi Hrvati moramo biti harni Crkvi, koja nam je dala i održala kroz vijekove katoličku vjeru i time kulturu. I ta vjera i kultura diže nas iznad svih balkanskih plemena. Ovoj vjeri i Crkvi dužujemo dapače i svoj materijalni napredak i opstanak za groznog hrvanja s Turcima. Katolička nas je Crkva izvela iz tame poganstva i dovela u divno svijetlo Kristovo i bratsko kolo naprednih naroda na zapadu, sačuvala nas je od bogomiškog poganstva i protestansk. starog i novog bezvjerstva, te tužnih posljedica bizanskog cesaropapizma. Nije dakle lijepo, da se nađe domaći povjesničar i nabaci ružno na jednog papu, koga ova Crkva štuje na oltarima. Kad bi stvar bila jasna o lošem djelovanju pape ili bi barem jake činjenice opravdale slutnju, onda uopće ne bi Crkva bila proglasila takovu osobu svecem. Dakle je barem harnost prema toj Crkvi morala navesti Dr. Šišića, neka počeka sa svojom hipotezom, dok ne nađe boljih potvrda, nego li ih je iznio u svojim djelima. Ta i on sam priznaje na pr. o borbi s muhamedanstvom: »Hrvati su uza sve svoje nevolje (u gotovo 4 stoljeća groznoj borbi s Turcima) ipak ostali vjerni vjeri otaca svojih, koja im bješe štit i najuzvišenija obrana i nada u borbi za opstanak«. (Pregled povijesti 1920, I. str. 298).

N. Maslač D. I.

